

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ
 Y
 REDACCIÓ
 CARRÉ NOU DE S. FRANCESCH
 núm. 27, pis 2.^{on}
 BARCELONA.

PERIÒDICH SATIRICH, HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LLITERARI.

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.

FORA DE BARCELONA

cada trimestre

ESPANYA, 8 rals.

CUBA Y PUERTORICO, 16.

ESTRANGER, 18.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

¡¡PESSEBRES...!!

¡Quins festes y quins fatichs! Ja tinch lo cap á tres quarts de quinze, y creguin que si no soch á Sant Boy, es perque per aproximació no hi portan.

Ja 'ls dich, fillets de Deu, que si aixis com no mes son uns quants dias los solzament una mesada, de segur que no seria un servidór de vostés qui ho aguantés. ¡Carat, si això no es viurel! Y las décimas! Hombre, si are mateix tothom ne porta: vejín si está adelantat aquest art, que hasta 'ls escolans de la parroquia, me l'han vinguda á portar, y aixó qu' en lo que toca aquest ram, no soch dels parroquians que 'ls donguin mes feyna.

Vamos, no diguin, que un Nadal dona mes capgirell per las casas que vint bateigs plegats. Figurintse que soch casat de poch, y visch ab los sogres y naturalment tinch de estar á la sèva dita, y que l' sogre per mes senyas es un d' aquells homes, que no deixan pasar festa ni festeta sense celebrarla: jo, francament ab los dos mesos de relaciones que tinguem ab la que are m' es dona, no hauria cregut may tenir de passar per tals alambins ab la dèria del sant varó del meu sogre; á mes te la flaca de creures necesari y diu que si no celebrés las diadas, tot ne valdria de menos. ¡Mirin que no n' deixa passar ni una!

Velshiaqui, pues, com lo dia de Santa Llucia, anant-me'n á casa per diná, m' trovo que la dona ab sa mare habian anat á la fira y á ferse pasar pels ulls la pedra de la santa; estava l' meu sogre sol, ab lo pis tot desendressat, y ell sobre un pilot de cadiras, anaba treyent del sostre mort caixons, cistells, y cada tros de suro mes gros que l' Tibidabo.

—¿Qué fa home? l' hi vaig dir... ¿Perqué treu aquets enderchs?

—¿Qué vols que fassi...? l' pesebre...

—Y donchs que fá pessebre...? pero home no veu...

—Fuigme d'aquí, ahont va aquest, ya no havia de ser dels moderns... Potser si que t' pensas que per tú s' deixaria de fer pessebre á casa... Ay noy, y que vas errat: mentres jo visqui y m' quedi sancera una sola cabreta, jo t' asseguro que fare pessebre, y encare que m' está mal lo dirho, pero 'has de sabé que l' meu es dels que fan rotllo.

—Pero home aquestas cosas...

—Ca, ca, no faltaria mes, ¿qué s' diria de mi? Ja 'n tindrian prou la gent per murmurar: dirian que habem tornat á menos casant 'la noya... Tè, aguantam aquest Excelcis... te compte home, que es la figura mes fina que tinch... prenme això, es lo barco.

—Ah carat, que també l' hi posa?

—Ja ho crech, es lo que fá mes efecte cada any.

Y ab rahons per l' istil va aná baixant del sostre mort, com una trentena de figuras sense brassos ni camas, pero en cambi tenian lo cap enganxat ab pá mastegat, á manera de cola de boca: després de las figuras, una dotzena y mitxa de cabretas ab las potas mes groixudas que 'l cap, dos pavos reals pintats ab blau de planxá, ab plumas de pollastre de debó á la qua, y finalment un conillet de color de xocolate que tot arru-pit se menjaba la soca de un arbre de barro.

Després de espolsarlas ben bé, las aná portant á la sala y posantlas sobre de la calaixera, aquí un pastó, mes enllá un hebreu encarat ab un pagés del camp de Tarragona, dos soldats frente del naixement, ahont per compte de San Joseph que s' va trencá y que no podentlo sustituir mes dignament, lo sogre romiantho bé, no va tenir mes remey que posarli un sant Antoni d' aquells del liri, 'm va dir que ho feya aixis perque en lo puesto de san Joseph no hi podia posar ningú que hi estés mes bé, pues sant Anton lo pintan sempre portant lo niño al bras; després del naixement va arreglar lo pallé, l' home de la llenya, l' pescadó, tot aixó ho colocaba, procurant que lo suro y la molsa hi fes un papé bastant lluhidet; un cop arreglat va agafá un papé blau y un trós de vidre que mudant de casa van trencar los de las conductoras en lo balcó, y al bell costat de la cova va fé un mar tot justet per cabrehi lo barco.

—Veus noy, va dirme, hi ha pessebristas que están mesos enters per fé una cosa que no val dos cuartos, y jo sense gastarme'n ni un, me 'l faig cada any y vamos ja ho pots veure, ¿que t' sembla?

—Si, lo que es de depressa ja hi va.

—Bueno, pues, encare t' vull dá una sorpresa; hi falta 'l cop de mestre; y anantsen cap á la cuyna 'm compareix ab una paparina, y agafantla ab la ma esquerra y ab los dos dits de l' altra dantli cops, comensá á repartir farina per tots costats, lo mateix que si ensucrés un bollo.

—¡Ja 'l tens nevat! ¿Que tal? Y are que n' vingui un altre; y tot fregantse las mans anaba espolsantse la farina que destinada al pesebre l' hi habia arribat fins als pantalons, me miraba sonrientse, fentme 'l ullet, quan de repent se dona un cop al front, y diu:

—Perque vejis si soch endressat ab todas las mévas cosas, mira, y treu de sota 'l jas del niño com una vintena de paperets grochs de vell y bruts de pols, en forma de targeta, me n' allarga un y lleigeixo:

«Invitacion del pesebre de don Magin Boix.»

Llavors y á pesar dels esforços que habia ja fet per aguantarme 'l riure, no vaig poder mes llegint la targeta, que francament m' hi vaig deixá aná ab tota la voluntat, y encare estaria rihent si no hagués vist la cara que m' feya 'l sogre, que tant enfadát se quedá que aquesta es l' hora que encara no m' ha dit una paraula. Aixis vaig escaparme de la exhibició del pessebre, que segons m' ha dit la dona, no va quedar un sol parent, amich y vehi sense veurel y diu que 'l van trobar tant bonich.

Are ja saben si tinch ó no rahó de queixarme de las festes: lo sogre diu que 'ns treurá de casa, de resultas de la rialla: tot aixó m' he guanyat: sense un ral, y posa pis, si no hagués sigut per aquest dítxos Nadal, ni 'l pesebre s' hauria fet, ni 'l sogre 'm treuria de casa, ni alguns de vostés estarian cremats de no haber tret la rifa, tindrian los cuartos que hi han posat de mes á la bulxaca, y mes de quatre décimas menos que segurament no 'ls han fet gaire gracia.

¡Ca si las festes... n' hi ha un tip!

Dihuen per Nadal cada ovella á son corral, y á mi me n' trehuen.

J. Dern.

LA FESTIVAL DE PARÍS-MURCIA.

(Del nostre corresponsal.)

Vaig á donarlos unas quantas noticias frescas. ¡Oh! y tant frescas com serán, que ja cal que 's posin tapabocas per llegirlas.

Figúrinse que saberse aquí 'ls desastres de Murcia, organisarse un comité per socorre las desgracias de Espanya y posarse á fer fret, vá ser tot hu. Pero quin fret, senyors; aixó si qu' es fret. Tots los frets que per Barcelona fan, son frets de baixa má, frets de poch més ó menos al costat d' aquet. Aixó es un fret de dabó; vamos, un fret ab tots los ets y uts, tal com deu ser un fret decent. La cosa va comensar per una nevadeta; pero l' endemá ja queyan uns borrallons de neu com unas truitas. Lo termómetro va baixar á 24 graus sota cero. Tothom anaba pèl carrer, més tapat qu' un conspirador lo dia avans de doná 'l cop; los massos, de tant vermells, semblaban bitxos; los cotxes haurian dit que tenian mal de orelles á las rodas, pues totas pareixian plenas de cotó fluix; las cúpulas dels edificis estaban com un pá de passich ensucrat; todas las fonts eran com un Sant Miquel del Fay, de tants caramells de glas com hi havian; en fi, una desgracia.

¡Qu' es cas de sortir al carrer ab barret! Gorra de pell y ab prou feinas; y al cap d' un quart un ja semblava que portés un piló de sucre al cap, de tanta neu com arreplagaba.

Aquí tothom feya conjecturas sobre la causa d' aixó. Qui creya que la Providencia era enemiga dels de Murcia y per xó feya nevá al per major per destorbar la festa. Qui li pegaba per atribuirlo á que 'l que maneja la máquina d' aquest mon, ja es massa gueto, y rapapieja; qui deya que al cel havian donat las temperaturas per contracta, y que l' empresari 's volia estolvía 'l carbó; fins que un sabi va fernes saber, qu' era que 'l Polo s' havia mudat de casa.

Jo ja ho veig; ¡tants cents anys d' estarse sol! Sol, ó ab uns quants russos rapatanis y alguns nihilistas qu' ells li portan, debia dir: «¡Nada! m' en vaig á veure 'ls parisiens que son gent de gresca; ja que tothom vá á París, jo també vull anarhi;» y veuse aquí que 'ns trobém á la Siberia, sense habernos mogut de la capital del mon.

No 'm sembla mal: si en lloch de viatjar nosaltres fossin los paissos los que viatjessin, no 'ns hauriam de moure de casa per corre terras. ¡Qui sab, ab aixó del progrés y de l' evolució! Diu que tot ha de cambiar. ¡Qui sab, Mare de Deu!

Pues bé, senyors, á pesar d' aquest fret los parisiens no s' han refredat de fer la *Festa de Murcia*.

¡Oh, y quina festassa! Ja 'ls hi dich jo que 'ls hauria agradat!

Figúrinse que l' *Hipódromo* es com la plassa de toros que hi haguessin posat al dèssobre una inmensa claraboya. Donchs á dins hi van fer un poble ab casas y campanar, y en aquest poble la nit del 18 va haberhi la *fira de Sant Tomás, un ball de máscaras de la Candelera* y un tiberi de toreros, gitanos y pinxos, pero tot bromejant al mateix temps,—y vels'hi aquí lo que vá ser la festa.

Comensém per la decoració del local. Al centre hi havia 'l campanar del Vendrell, sols que s'hi havien descuidat l'àngel; 'l pont del diable, y una casa de pagès ab golfes y tot. A cada costat las columnas de ferro disfrassadas de palmeras empeltadas de plátanos.

A la dreta, las voltas dels Encants, ahont hi venian estampas finas unas quantas minyonas molt trempadas. Al costat s'hi trobavan unas barracas com aquelles de la porta de Santa Madrona, ahont hi van los soldats a fer pá y trago; y més amunt hi haguera vist la Satalia ab las sévas corresponents taulas al aire libre. A la esquerra una casa d'estil árabe ab mantas a la porta. Ja se sab; s'ha dit espanyol, donchs fem moro. Luego venia un'altra casa que 's coneixia que debian estar bé, pues fins hi havia estora a la porta y cortinas de vions al balcó.

Casi ja en un extrém, la casa del *Monde Illustré*, feta per lo nostre paísá Urrabieta, se'n duya la palma. Era una casa d'aqueixas pairals de poble ab las armas de la familia sobre del portal, a la cantonada hi havia 'l escut de la Sanck ab una porta ab cancell y tot; al girá s'hi trobava tancada per un reixat de fusta la Verge de la Bonanova ab la corona de llauna com una gabia de lloro tota voltada d'estrellas, lo vestit de paperina tot plé d'anticuelas y 'l niño al bras que duya un mon blau a la má. ¡Si n'hi cremava de ceral! ¡Y si n'hi havian de brassos y peus y camas y ex-votos! Ja 'ls dich jo que ni 'l dia del monument. Al darrera de la casa hi havia una paret blanca, ahont hi havian pintat una creu y aquest lletrero: «Aquí matacion a Nicasio Navarro.» Luego al costat una porteta de color de mangra, y a sobre un retaule ab sants gòtics que semblava que fessin los putxinellis, illuminats per un llantió brut, ab molt poch oli, que feya miseria. Un campanaret ab una velota de ferro y un gall remataba l'edifici. Ja 'ls dich jo que estava bé. A més hi ha per allí prop una barberia com aquelles del Portal Nou ahont hi afaitan de cara al sol, sols qu' allí 'ls barbers eran dugas minyonas qu' afeitaban los quartos dels que s'hi aturaban.

Tot aixó estava voltat de casetas com aquelles de la fra de santa Llucia, de barracons ahont hi ensenyaban fieras y la dona grossa, y s'hi feyan jochs de mans, de teatrets; vamos, ni la plassa de Catalunya un diumenje d'istiu al vespre. Com vejetació, palmeras y pins ab flors vermelles y grogas. ¡Res, tot fa Espanya!

La funció vá comensar ab un repich de campanas com si fos una festa major.

Tothom se vá retirar del centre y vá anar a ocupar lo seu puesto en las gradas, que estaban decoradas de vermell y groch, méns los comissaris de la festa y 'ls periodistas que 's varen quedar al mitj a tafanejar.

Cop de bombo y

«Vá con muy marcial talante,
La guardia civil delante.

Aplauso general per la manera arrogant de presentarse. Ja 'ls dich jo que 'ls francesos s'hi varen quedar ab un pam de nas, y ab la boca oberta. Ells que 's crehuen que 'ls seus soldats son los millors. Fet lo despejo per la guardia civil, surten los agutzils del toros, ab aquell barret de capellá ab plomas; las músicas d'Arteria y de Ingeniers, de Madrid, fan lo tom, tocant marxas espanyolas, y 's presentan los toreros manats per Lagartijo, Gordito, Pastor y Mora, ab los seus vestits plens de penjairellas y unas capas que totas eran un pa d'or. Los picadors seguian a caball, ab las patillas de llonsa cremada, com diria en Vilanova, y sobre uns caballs que semblavan un catres. 'Ls de las mulas anavan darrera ab uns pantalons que no 'ls feyan cap arruga. Entusiasme general en tot l'Hipódromo. Després los guitarristas y bandurristas, los dels panderos, cantadors de flamench, y xulos de cafeti.

Luego la Mauri, ab lo cos de ball espanyol, parantse a ballá en la plassa del poble, un bolero d'aquells de *Rec xec xec*.—Qui 'm compra un gech de vellut, de vellut.—Qu' encare no l'hi dut.

Y per fi, varias companyias de ball y pantomina, com las de *Folies Bergères*, las del *Skating*, ab los seus patinadors, etc., etc.

Una estudiantina feta per minyonas acababa tota aquesta *moixiganga*. Altra vegada repich de campanas. S'obran las botigas y barraquetas, tothom baixa a la plassa, y comensa la venta en favor dels inundats, y las representacions, los cants, y balladas en los diversos teatros, toldos y embalats. Entre tant la música francesa tocaba cosas tan distretas com l'*amant d'Amanda*; per vint cinc francs, *Les pompiers de Nanterre*; etc., etc. Y la espanyola, feya gala de treure tots los reconos vells de casa; axis vam sentirli, las americanas de *Ay qué gusto y qué placer*, *Ay mamá qué noche aquella*, y *La paloma*; 'l don Simon, lo tango *Qué triste está*, *trabaja mucho y no gana ná*; 'l *Atala*; 'l *Noy de la mare*; 'l *Gegant del pi*; la jota aragonesa, la *muñeira*; *tampantantam que las figas son vendas*; porta barret y tómbali; *yo tengo unas petillas*; tot aixó intercalanhi alguna *malagueña de soldat*; 'l *Tripili*; 'l *Fandango*; las *boleras robadas*; qui juga a da pinyols y alguna altra pessa clásica.

Varem recorre tot lo local y alló semblava 'l dia del judici, tant tothom l'habia perdut. Per aquí, donas disfrassadas d'andalusas corrent, per allá toreros y manos repicant ab las mans mentres uns tocaban la guitarra,

y un altre cantaba *¡ay Soleá soleáaa!!!* ab una veu que semblava una cucurulla quant canta las set paraulas lo dia del divendres Sant. Al costat dret, un teatro de putxinellis; a má esquerra ensenyaban una fiera que parlaba; al mitx la *Judic* dintre d'una barraqueta deya la bonaventura vestida de gitana. La *Moutaland* venia bolados; la *Teó* rosquillas; la *Mauri* taronjas; *Leonide Leblanc* despatxaba caramellos y 'ls llepaba antes de cobrá; la *Stella* y la *Rabel*, obarcochs del pinyol dolsy patatas de Málaga; *Lina Munte* y *Jeanne Laurent* tenian una taula de castanyolas y las repicaban de'n tant en tant; dos ó tres pintors habian fet bunyols y 'ls venian en una botigueta, que semblaban uns tios *Nelos*. Per tot se veyan poputs que captaban, minyonas ab basinas de las ánimas; altres que venian mantellinas, mantas, ganivets, blondas, fotografias de edificis y cuadros de Espanya, reproduccions dels primers pintors y dibuixants de la península. A cada pas un se topaba ab toresos; 'ls boleros estaban barrejats ab los militars; senyos de casaca per aquí, senyoras de ringo rango per allá. Cumparsas que pasaban corrent, donas tapadas, altres de massa destapadas, xulleras, gallegas, gitanas, cucurullas.... vamos, 'ls dich que ni hi havia per tornarhi boig. Allí tot se pagaba car—daban una pessa de 20 franchs y demanaban cambi,—¡cal que 's cas, es pels de Murcia vos deyan, y ja estabau despatxats.

Però la que va fer més calés va ser la *Sarah Bernard* venent panderos, que habian pintat los primers artistas.

Allí l'haguera vista sota de un tálam com lo de la professó de Corpus; tenint a cada cantó un estaquiroto vestit de rey d'armas, més tiesso que un veterano quan fá centinella al retrato de Espartero, dreta a dalt d'un carretó, plé de panderos, alsantne un ab la má y cridant «¡qui'n dona més, cinc cents franchs, qui'n dona més!» «¡Sis cents!» responia un, «¡set cents!» un altre, y aixís l'anaba fent pujar que ja 'ls dich jo que en bonas mans estava 'l pandero. Per fi va posar a venta 'l seu; ¡ey! vull dir 'l que ella havia pintat y allí va ser alló de la aranya estira cabells; semblava que ho donessin; un socio d'upa que semblava un príncep n'hi va donar tot una reyma de bitllets de banch, y va quedar per ell.—Y ella va dirli *Deu li pachy* y 'ls va tirar a la caixaeta dels pobres de Murcia. Vamos, senyora Sarah, que ab gaires com vosté, aviat los pobres s'hi farian barba d'or. En fi, per acabar farem notar que la concurrencia omplia totas las gradas y després de mitja nit casi no 's podia donar un pas pel centre. Los periodistas francesos tenian una tribuna, 'ls espanyols un'altra: en mitx d'ells estava la tribuna destinada al govern francés, cos diplomátich y representació del govern d'Espanya, tot sota un immens dossier tricolor. Eran las quatre del matí, quan s'acababa la festa.

Diumenje hi haurá la tómbola ó rifa, que promet ser profitosa.

P. G.

A LA GROSSA (1).

PLANY.

A MON AMICH C. GEMÁ.

Ton desaire 'l meu cor glassa
Jo que ja 'm creya dixós!

Tant temps que t'estich fent l'os
Y al final m'hés dat carbassa.

T'aimava com coix la crossa,
Com gossat fidèl al amo,

Y ab tant temps que ja no mamó
¡Encare 't volia grossa!

Mas il·lusions restan mortas
Trepitjadas per ton cor,

Are veig no tens amor,
Ni a la camisa que portas.

Ma felicitat esquivas
Y ton sí cad'any me negas,

¡Fins mos pensaments ofegas
En un mar d'aigua d'olivas!

¡Oh la somniada fortuna,
Joguina de cada nit!

Are quan me fico al llit...
¡Veig qu'alló sols fou la llum!

Grossa, de tú n'hi ha un feix
Després d'armar tan xibarril!

Las malas llenguas del barri
Posarán un pam de greix.

Ni una esperansa m'ampara,
Ningú per mon cor s'empenya,

Mes, jo 't juro *Madridenya*...
No 'm miris may més la cara.

Separém d'un cop los llassos,
Siga nostre amor, l'olvit;

Si algun cop vinch a Madrid,
Creu que t'haig d'aixafá 'ls nassos.

A Deu donchs, bell ideal,
Cor ingrát plé de venjansa,

Per tú jò tip... d'esperansa
Dejuno al venir Nadal.

EDUART NOVELL.

(1). De Madrid.

UN COP D'ULL ALS TEATROS.

Aquesta vegada no hi hauriam d'emplear un cop d'ull, sino un cop d'orella.

Del periodo de l'ignorancia han passat al periodo del esbalot: del periodo de la mansuetut ha vingut lo del escándol.

Comensém com sempre pel gusto, y trobaran al senyor Zamora, a aquesta gloria y esperansa del art dramátich espanyol rifant turrans y billets, la vigilia de Nadal.

¡Bien salao!... Aixó es l'art dramátich espanyol, si, senyors, espanyol. ¡Hi ha res que engresqui més als fills d'Espanya que 'l turró y las rifas?

Are no farem mes que una súplica al ministre de foment. Si may en Zamora ocupa una clase del Conservatori, es precis que s'obri una cátedra en la qual s'hi ensenyi la manera de atreure gent al teatro, per medi de rifas.

L'endemá, dia de Nadal, la cosa ja no vá ser tant ignoscent.

Lo Sr. Zamora, vestit de *trovador*, tratava de esmicolar lo magnífich poema de 'n Nuñez de Arce «*El vértigo*».

Vá comensar a llegir, renglonejant com de costum; y 'l públich escoltava: va seguir llegint, y algú va fer un badall, y com que 'ls badalls s'encomanan, aviat tothom badallava: lo teatro vá convertirse en un galliner, y 'l teló vá caure, avants de terminarse la lectura.

Lo Sr. Zamora anunciá que 'l *Vértigo* era una obra de 'n Nuñez de Arce, com volent dir: Es molt estrany que no 'us agradi.

A lo qual, en nom del públich l'hi contestarem: «S'enganya, Sr. Zamora: 'l poema 'ns agrada molt; l'únich que no 'ns agrada es que vosté 'l llegeixi.»

L'escándol del Circo vá ser encare més ruidós. Havian anunciat *El anillo de hierro*: tiran taló y surt lo *Barberillo*.

Aixó succehia també 'l dia de Nadal. Los espectadors, qui més qui méns, ja s'havian afeiyat. ¡Qui no s'afaya 'l dia de Nadal?

De manera que veure 'l *Barberillo* y comensar la sarracina vá ser obra de un moment. Ja 'ls dich jo que may al teatro del Circo s'hi havia vist una sarsuela com aquella.

¡Que 'ns tornin los quartos! deyan molts. Y al cap de val es lo que vá haber de fer l'empresari.

Consti que 'l cambi vá anunciarse; pero vá ferse de una manera molt original, colocant uns peperets sobre 'ls cartells, petits que casi no 's veyan.

Aixó vá recordarme que en una quincalleria anunciavan temps endarrera la venta de cuberts de plata Ruolz a 1 PESETA 99 céntims. La peseta ab unas lletres grosas com una casa; 'ls noranta nou céntims ab unas lletres casi imperceptibles.

Demanavan vostés un cubert y tiravan una peseta al taulell.

¡Oh! dispensi, l'hi deyan: val 1 peseta y 99 céntims.

Aixís y tot trobavan que per vuit rals un cubert era barato: hi tiravan un'altra peseta y llavors vos preguntavan:

—¡Qué vol? ¿una cullera ó una forquilla?
Resultat, que 'l cubert valia quatre pesetas.

Lo Liceo s'ha convertit en sucursal del Tio Nelo. Jo 'm creya que 'ls empresaris eran uns explotadors; uns escanya-públichs, en fi, uns partidaris acérrims de fer lo seu negoci, a costa del art.

Però han vingut los artistas y han fet bons als empresaris.

Maria Santísima y ¡quina manera de desbarrar! Y ¡quina manera de posar obras sense estudi, sense ensaigs y sense facultats per cantarlas!

L'*Africana* aquest dia vá ferme creure que era veritat alló que deya en Dumas, de que l'*Africa* comensa als Pirineos.

Lo públich vá pendres'ho a broma, y 'l Liceo convertit en plassa de toros, vá donarnos lo tercer escándol de la senmana.

Francament, per fer aixó val més tancar de una vegada las portas del teatro.

Algú dirá:—Es que hi ha molta gent que hi menja, y seria una llástima.

Es l'únich que faltava: disfressar l'impotencia artística ab los sentiments caritatius.

Consti que las masses han sigut reduhidas a mitj sou: ab lo qual no tenen sino la meytat de la forsa per fer la séva feyna.

Y a més d'aixó hi ha encare un'altra cosa: y es que 'l públich ha sigut reduhit a mitja massa, perque de coristas, comparsas y bailarins no'n surten mes que la meytat.

Y aixó es la caritat que are com are 's practica al Liceo.

ESQUELLOTS.

La comissió de naturals de las provincias inundadas

varen acordar enviar las 8000 y pico de pesetas que varen recaudar, als bisbes de Murcia, Alicante, Orihuela y Almeria.

Si aquesta quantitat s' hagués recullit a las iglesias, no hi tindriam res que dir; pero va ser recaudada als teatros, y 'ns xoca de primer que 'ls naturals l' envihin als bisbes, y segon que 'ls bisbes l' acceptin.

Consti que lo que fan los naturals, no es gens natural.

Aquet dia va ensorrarse l' iglesia de la Pobla de Claramunt, durant la celebració del ofici.

Jo no vull creure que aquesta desgracia s' dega a causas sobrenaturals: jo no vull dir siquiera als pobres que han pagat lo pato: Perque hi anavan.

Pero si en compte de un iglesia s' hagués ensorrat un teatro ó bé una sala de ball, ¿qué dirian los néos?

Lo dictámen del Sr. Fontrodona y demés companys aspirants a ser beatificats després de la seva mort, condonant al bisbe la quantitat de 12,478 pesetas, conté una pila de citas en llatí.

Y deya un contribuyent:
— ¡Sembla impossible! ¡Tant devots y tant amichs de las citas!

Ja hi vist la allocució de la comisió de ausilis a la classe obrera sense feyna.

La suscripció va encabessada per la comisió y per l' Ajuntament.

Y una pila de concejals hi figuran ab la quantitat de 10 pesetas, que ja n' hi ha per comprar unas quantas lliuras de pa; y fins n' hi ha un que no hi ha posat més que 5 pesetas.

Francament; lo dia que s' obri una suscripció a benefici dels concejals sense feyna, 'm sembla que 'ls obrers se portaran millor.

Dos advertencias:
Si volen numeros del magnífich periódich «Paris-Murcia» ja cal que s' espavilin; si no haurán d' esperar la segona remesa, y han de entendre que las remesas se fan ab molta lentitut.

Igualment los hi dihem per lo que respecta al *Almanach de la Campana de Gracia*. Aquets dias de festa va haberhi una tal demanadissa, que varem tenir que fer una segona tirada y aquesta ja s' está acabant.

Los hi advertim, perque sentiriam quedar malament ab algú.

Un eco de Nadal:
— ¡Malvinatjel deya un: t' per treure la grossa m' hi errat de dos numeros!

— Això ray; may menos: si t' has errat de dos numeros te tocará una aproximació.

— Cà, ni aproximació ni res: ha surtit lo número 25,018 y jo tenia 'l 17,081: de manera que si 'l 17 hagués sigut 25, y l' 1 hagués estat antes del 8, a horas d' are ja fora rich.

Algun periódich s' ha queixat del mal servey de telégrafos.

Dias endarrera un telegrama agafava més de una fulla; y la primera fulla va ser enviada a las 12 de la nit, y la segona a la una, quarts de dugas.

Avants no 's repartian per entregas més que las noveles; are las novelas y 'ls telégramas.

Nota: l' import de un telegrama s' ha de pagar tot a la vegada.

Quan llegeixin aquestas ratllas ja serán a l' any nou.

Si fós veritat alló que dihen de «any nou vida nova» y jo quedés encarregat de arreglar las cosas, creguin que cambiarian molt y que la vida seria tot 'un altra cosa.

Molts del que are son dalt se 'n anirian a baix, y no desconfiaria de veure al Sr. Fontrodona, tant aficionat a presidir las corridas de toros, vestit de aguatzil y recullint la clau.

No passa dia sense que tinguém de lamentar un robo ó altre, la major part de pisos, ab fractura de porta.

Jo fins tinch por de que algun dia 'ls lladres no 'ns robin la persona dels individuos del cos d' ordre públich.

¡Ay pobres de nosaltres, que succehis aquesta desgracia!

Si are qu' ells vijilan, succeheix aixó, ¡figúrinse que seria 'l dia en que 'ls lladres se 'ls fiquessin a la butxaca!

M. Martin, l' amo del restaurant de devant del Liceo, es un home que ho enten.

Ell diu: si venen a casa a menjar, com que 'u faig molt bé, son capassos d' endurse'n lo barnis dels plats. ¿Cóm ho faré, donchs, per distreure'ls?

Y ja ha trobat lo medi. Temps endarrera va anarse'n

al Sr. Urgell y va demanarli un quadro pel menjador gran L' Urgell va ferli un quadro com tots los seus, magnífich.

Y 'ls consumidors no fan més que treure 'ls ulls del plat per fixarlos en lo quadro.

L' hi quedava un menjador, y M. Martin ha buscat un altre artista, y ja t' un altre quadro que representa un paisatge de las riberas del Ebro.

Es un' obra notable: molt ben composta; de magnífich color, entesa perspectiva y sobre tot molta soltura d' execució.

— ¿De qui es? vaig preguntarli.

— Del Sr. Marqués, va dirme.

— ¿Qui es aquest senyor?

— Mirise'l, va exclamar, senyalant a un jove, molt jove, sense pel de barba, modest y simpátich.

Vaig quedarme com qui veu visions.

No es que 'l quadro no tinga defectes: alguns ne trobariam; pero ¿es possible que a n' aquesta edat se senti tant bé 'l natural, y tant bé s' expressi?

Vaja, Sr. Marqués: que siga l' enhorabona.

Vosté s' inaugura com tot un home; y jo espero que tindrem ab vosté un artista que honrará a Catalunya.

Pit y fora, que molts no logran acabar per allá ahont vosté comensa.

Lo baix Sr. Rodas ha tingut un atach cerebral.

Celebrarem la millora.

Pero ¿no es veritat qu' es estrany que un baix tinga un atach al cap?

Sembla que 'ls baixos no haurin de tenir més que ulls de poll ó panallons al dits del peu.

—DESCONHORT.—

Me havia dit que no; l' ánima mèva 's cremava ab las flamas de mon pit: Tant bategaba 'l cor, que pareixia, que trucaban a un quart ó bé un quint pis.

Flamejaban mos ulls llensant guspiras, com fanal de un sereno en negra nit; tant groch me vaig tornar, que hasta 'm semblava, a un mató de Pedralves, estantís.

Tremolava tot jo. Las dents pegantse, un soroll espantós fe: an sentir, senblant als espatechs de las castanyas que 's cohuen a la cendra d' un caliu.

Desesperat, mitj boig, dins de ma pensa, vaig forjar un gran plan, digne de mi. Estaba tip del mon, aquest sens ella, res mes podia ferm' sinó patir.

Agafa una pistola, la carrego... y l' apunto a l' esquerra de mon pit.... Si no hagués tingut por d' aná a la tomba a l' hora qu' are som, no fora viu.

M. P.

QUENTOS.

En uns exámens, secció de gramática: Lo president del jurat al deixeble:

— Veyám, fassa 'l favor de fer una oració substantiva. Lo deixeble: — «Mon pare es pare de un ase.»

Lo president: — Perfectament.

Una senyora en una tertulia no feya més que manegar las estisoras, y lo pitjor del cas, es que no parlava mal sino dels seus coneguts.

— ¿Perque diu sempre mal dels seus amichs? l' hi preguntavan.

Y ella responia ab molta senzillés: — Perque no conech a ningú més.

Un estudiant estava borrarxo y anava fent tantinas. Tot de un plegat se planta y extenent la mà, exclama:

«Galileo tenia rahò: la terra dona voltas.»

En un café dos subjectes se donan bofetadas y un dels contendents ne surt ab la galta inflada.

Consternació general entre 'ls espectadors d' aquesta escena.

Un d' ells, metje, dona auxili al que ha rebut y després de posarli una vena ab árnica, se 'n torna al pueste.

— L' assumpto tindrà conseqüencias? pregunta un espadatxin referintse a un desafio.

Y l' metje respon: — No, ca: ab lo drapet d' árnica que l' hi he posat, no será res.

Trobo a un amich mèu tot trist y amohinat.

— ¿Qué tens? l' hi pregunto.

— No me 'n parlis, respon: soch molt desgraciad! Figúra't que avuy compro un paraygua, surto y a pesar de que es tot nou, se clava a ploure! Aixó no 'm succeheix més que a mi.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.
Ma primera es animal
dels que ván ab quatre potas;
ma segona es un pronom
castellá y també de solfa;
ma tercera es qualitat
que la vol lo rich y 'l pobre
y lo tot es una prenda
que tot l' any tothom la porta.

UN FEDERAL.

II.
Es molt gran lo mèu primer,
una lletra es lo segon,
article n' es mon tercer
y lo tot d' un sant es nom.

VICENS SEBASSOS.

ANAGRAMA.

Ahí uns pantalons
de tot vaig comprar,
y com qu' eran bons
tot los vaig trobar.

BALDOMERO BOROTAU.

SINONIMIA.

Serveixo per fer caní;
també 'm tenen los pintors
y fins los mestres de casas
me fan servir molt y molt.

XARAU.

QUINT DE PARAULAS.

.
.
.
.
.

Substituir los pichs ab lletres que llegidas vertical y horizontalment digan: la 1.ª ratlla una cosa d' eleccions; la 2.ª una dignitat; la 3.ª un metall; la 4.ª lo que tenen las cortinas y la 5.ª lo que fan los que guisan.

F. FLOS.

COMBINACIO NUMÉRICA.

.
.
.
.
.
.
.
.
.

Substituir los pichs ab numeros que sumats vertical y horizontalment donguin un total de 85.

POBRET GALET.

TRENCA-CLOSCAS.

Rems y oli den...

Formar un nom d' una població catalana.

MOROLOGOCEROGOF.

GEROGLIFICH.

L O O
X 6 O L
N O V
A L
R E R E

NEF Y CLORO.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO.

1. XARADA 1.ª—Cassola.
2. IDEM 2.ª—Atinas.
3. ANAGRAMA.—Permi, premi, primé.
4. MUDANSA.—Sara, para, cara, tara, rara.
5. TRENCA-CLOSCAS.—Manresa.
6. ROMBO DE PARAULAS.— J
Fu m
J u c a r
M a r
R.
7. CONVERSA.—Marieta.
8. GEROGLIFICH.—Nov y set son setze.

L' ANY VELL Y L' ANY NOU.

Lo tren m' espera: *me v. y.*
Vaja, no fassas pamplinas:
aquí 't deixo las joguinas:
con qué, diverteixte, noy!